

Nr 9

Utlåtande i anledning av motioner om åtgärder för att åstadkomma bärkraftiga och effektiva familj jordbruk.

I de likalydande vid 1969 års riksdag väckta motionerna I:300 av herr *Kristiansson, Axel*, och fru *Olsson, Elvy*, samt II: 331 av herr *Josefson i Arrie m. fl.* har hemställts att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte uttala att det fortsatta arbetet för jordbrukets rationalisering i främsta rummet bör inriktas på åstadkommande av bärkraftiga och effektiva familj jordbruk.

Utskottet. De av 1967 års riksdag fastställda riktlinjerna för jordbrukspolitiken innebär bl. a. att statens insatser för jordbrukets rationalisering skall syfta till att göra jordbruksföretagen så effektiva som möjligt. Uppbyggnaden av effektiva jordbruksföretag bör i princip ske utan begränsning till någon särskild företagsform. I samband med antagandet av nämnda riktlinjer konstaterade riksdagen att familj jordbrukaren för överskådlig tid skulle komma att dominera inom det svenska jordbruket. Till följd härav väntades arbetet med att bygga upp bärkraftiga familj jordbruk under överskådlig tid komma att dominera rationaliseringsverksamheten, även om riksdagen inte såsom yrkats i motioner särskilt uttalade sig för en sådan inriktning. I anledning av vissa motionsuttalanden framhöll riksdagen att anledning saknades att befara att rationaliseringsinsatserna skulle komma att försvagas för de mindre storleksgrupperna.

I motionerna I: 300 och II: 331, vari erinras om att brukningsenheterna inom det svenska jordbruket till ca 80 % består av gårdar under 20 ha, framhålls att det primära målet för strukturrationaliseringen måste vara att göra nämnda enheter bärkraftiga. Även om erfarenheterna från tillämpningen av den nya jordbrukspolitiken ännu är knapphändiga anser sig motionärerna dock kunna konstatera, att tendensen tyder på att förhållandevis stora enheter ges företräde till kreditgarantier och att därför tidigare yppade farhågor för ett tillbakaskjutande av familj jordbruket varit motiverade. Enligt motionärernas mening är det därför anledning för riksdagen att uttala att det fortsatta arbetet för jordbrukets rationalisering i främsta rummet bör inriktas på åstadkommandet av bärkraftiga och effektiva familj jordbruk.

Motionsyrkanden av samma innebörd som de nu föreliggande behandlades av föregående års riksdag utan att föranleda någon riksdagens åt-

gärd. Det framhölls därvid bl. a. att då föreslagna kreditramar för jordbrukets rationalisering var så stora i förhållande till behovet av garantier för större företag, att familj jordbruken inte kunde förväntas bli tillbakasatta utan tvärtom fick möjlighet till ökat kreditstöd.

Enligt utskottets mening kan den hittillsvarande utvecklingen inte anses ge belägg för de i motionerna I: 300 och II: 331 uttryckta farhågorna för att familj jordbruket kommer i efterhand i rationaliseringsverksamheten. Tvärtom visar exempelvis en av lantbruksstyrelsen för budgetåret 1967/68 genomförd undersökning att enfamiljsjordbruken under nämnda budgetår dominerat starkt bland de företag som erhållit stöd. Stödet har därvid i stor utsträckning inriktats på en successiv yttre rationalisering av företagen. I sammanhanget vill utskottet vidare erinra om att utskottet i utlåtande nr 1 till årets riksdag (p. 5) förordat en utökning av kreditgarantiramarna till jordbrukets rationalisering med sammanlagt 50 milj. kr. för nästa budgetår. Någon anledning för riksdagen att frångå sin senast föregående år intagna ståndpunkt i förevarande fråga synes under angivna förhållanden inte föreligga.

Utskottet hemställer därför

att riksdagen lämnar motionerna I: 300 och och II: 331 utan åtgärd.

Stockholm den 27 mars 1969

På jordbruksutskottets vägnar:

ERIC MOSSBERGER

Vid detta ärendes slutbehandling har närvarit

från första kammaren: herrar Mossberger (s), Lage Svedberg (s)*, Hedström (s), Carl Eskilsson (m), Augustsson (s)*, fru Hultell (m), herr Skagerlund (fp), fru Margit Lundblad (s), herrar Harald Pettersson (cp)* och Annerås (fp);

från andra kammaren: herrar Hansson i Skegrie (cp)*, Johanson i Västervik (s), Persson i Skänninge (s), Lundmark (s), Eskilsson i Likenäs (s)*, Nilsson i Lönsboda (fp), Fridolfsson i Rödeby (s), fru Sundström (s), herrar Sundkvist (cp) och Krönmark (m).

* Ej närvarande vid justeringen.

Reservation

av herr *Carl Eskilsson* (m), fru *Hultell* (m), herrar *Skagerlund* (fp), *Harald Pettersson* (cp), *Annerås* (fp), *Hansson* i Skegrie (cp), *Nilsson* i Lönsboda (fp), *Sundkvist* (cp) och *Krönmark* (m) som anser att tredje och fjärde styckena av utskottets yttrande samt utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

»Utskottet vill i anslutning härtill framhålla att riksdagen — som framgår av i det föregående återgivna uttalanden — utgått från att rationaliseringsinsatserna för familj jordbruket inte skulle komma att försvagas utan att denna del av verksamheten alltjämt skulle intaga en framträdande plats i samband med jordbrukets rationalisering. Som motionärerna framhållit synes emellertid erfarenheterna av den hittillsvarande tillämpningen av de nya riktlinjerna för jordbrukspolitiken ge vid handen, att förhållandevis stora enheter ges företräde vid beviljandet av kreditgarantier. Mot bakgrund av det tidigare redovisade förhållandet att omkring 80 % av antalet brukningsenheter inom det svenska jordbruket består av enheter, omfattande högst 20 ha åker, måste det primära målet för strukturrationaliseringen få anses vara att göra dessa jordbruksföretag bärkraftigare. Möjligheterna härtill förminskas givetvis i samma mån som rationaliseringsstödet förbehålles redan bärkraftiga enheter. Det finns därför enligt utskottets mening skäl för riksdagen att närmare än vad som skedde år 1967 förtydliga sin ståndpunkt i förevarande avseende. Ett uttalande i den riktning som föreslås i de nu behandlade motionerna förefaller därvid lämpligt.

Utskottet hemställer därför

att riksdagen med bifall till motionerna I: 300 och II: 331 i skrivelse till Kungl. Maj:t som sin mening uttalar att det fortsatta arbetet för jordbrukets rationalisering i främsta rummet bör inriktas på åstadkommandet av bärkraftiga och effektiva familj jordbruk.»